

Praktijkprikkel Benzylpenicilline verwisseld met grote gevolgen

Deze Praktijkprikkel is met name interessant voor voorschrijvers, apothekers en toedieners van medicatie.

VMI adviseert extra kritisch te zijn op de productkeuze bij benzylpenicilline.

Melding

Een vrouw test positief voor lues-serologie aan het begin van haar zwangerschap. Haar gynaecoloog schrijft in overleg met de microbioloog een recept uit voor drie injecties met 2,4 miljoen EH benzylpenicilline met tussenpozen van een week. Deze worden toegediend. Helaas blijkt het kindje na 35 weken te zijn overleden aan een congenitale luesinfectie. Ook de moeder testte opnieuw positief voor lues. Onderzoek wees uit dat het kortwerkende benzylpenicilline is voorgeschreven en afgeleverd in plaats van het langwerkende benzathinebenzylpenicilline. Navraag vanuit het meldende ziekenhuis bij openbaar apotheken in de regio wees uit dat deze verwisseling mogelijk vaker is opgetreden.

Aanbevelingen

Voor voorschrijvers, apothekers en toedieners

- Wees alert op verwisselingen. Hanteer als vuistregel dat benzathinebenzylpenicilline altijd intramusculair als eenmalige gift of met tussenpozen van een week gegeven wordt in een dosering van 1,2 of 2,4 miljoen eenheden bij volwassenen. Bij natriumbenzylpenicilline is het aantal eenheden per dag minimaal 4 miljoen eenheden bij volwassenen.

Voor voorschrijvers

- Noteer de indicatie op het recept zodat de apotheker een adequate controle kan uitvoeren.

Analyse

Zwangeren met lues (syfilis) kunnen de ziekte overdragen op hun ongeboren kind. Dit kan leiden tot complicaties waaronder intra-uteriene sterfte. Daarom screent de verloskundige alle zwangere vrouwen. Is de vrouw besmet? Dan krijgt ze drie injecties met benzathinebenzylpenicilline met tussenpozen van een week, volgens de adviezen uit de [LCI-richtlijn Syfilis \(2024\)](#).

In de melding is geen benzathinebenzylpenicilline maar natriumbenzylpenicilline afgeleverd en toegediend. Natriumbenzylpenicilline wordt na intramusculaire toediening veel sneller opgenomen dan benzathinebenzylpenicilline. De werkingsduur is dan ook veel korter. Een wekelijkse toediening van natriumbenzylpenicilline zoals in de melding leidt dan ook tot een te lage blootstelling en mogelijk therapiefalen.

Benzathinebenzylpenicilline is geschikt voor de behandeling van syfilis, erysipelas en recidiverende cellulitis (off-label) en voor profylactische toepassing. De aanbevolen dosering is een eenmalige gift,

of meerdere giften met tussenpozen van een week. Bij syfilis in de zwangerschap is de aanbevolen dosering 2,4 miljoen eenheden, eens per week gedurende drie weken. Natriumbenzylpenicilline wordt in meerdere giften per dag toegediend voor verschillende indicaties, waaronder neurolues en oculaire syfilis. De aanbevolen dosering is dan 18 miljoen eenheden intraveneus per dag, als continu infuus of in zes giften ([Nationale AntibioticaBoekje van de SWAB](#), 2025).

Verwisseling kan optreden in verschillende fasen van het medicatieproces. VMI kreeg meldingen van verwisseling bij het voorschrijven, bij het afleveren in de apotheek en bij het toedienen. In de voorschrijf-, apotheek- en toedienregistratiesystemen en in sommige richtlijnen is natriumbenzylpenicilline terug te vinden onder de naam benzylpenicilline. De verwarring met benzathinebenzylpenicilline is dan ook snel gemaakt.

Wist je dat?

Je op [de website](#) een compleet overzicht van alle Praktijkprikkel(s) kan vinden. Ben je op zoek naar een Praktijkprikkel over een specifiek onderwerp? Vul bij 'Zoek op onderwerp' je zoekterm in en vind zo de bijbehorende Praktijkprikkel(s).

Zelf deze Praktijkprikkel ontvangen?

Is deze Praktijkprikkel doorgestuurd en wil je deze ook ontvangen? Meld je dan aan op onze [website](#).

Medicatie-incidenten melden?

Wil je een medicatie-incident melden, dan kan dat via onze [website](#).

Meer weten over het IVM?

Informatie over e-learnings, nascholingen, FTO-werkmateriaal, nieuwe geneesmiddelen en ander belangrijk nieuws over medicatieveiligheid? Schrijf je dan in voor onze [nieuwsbrief](#).